

NÉPNEVELŐK LAPJA.

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI SZAKKÖZLÖNY.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON A NAGY SZÜNIDŐBEN IS.

Laptulajdonos és kiadó: A „NÉPNEVELŐK BUDAPESTI EGYESÜLETE.”		Felelős szerkesztő: SOMLYAY JÓZSEF.	
Előfizetési ár:		TARTALOM:	
Egész évre 4 frt	A lap szellemi részét illető közlemények, valamint a vidéki előfizetők részéről beküldendő díjak és reklamációk a szerkesztő neve alatt Budapest, I. ker. Krisztinaváros, Pálya-utca 9-ik sz. a. küldendők.	Nyílt kérdések, EGY TANÍTÓ. — A gyermeki hibák az isk. nev. szempontjából, ZAJZON D. — Tárca: Matolay Elek, KUNGYULA. — Egyesületi élet. — Tanügyi hatóságok működése. — — Vegyesek.	
Fél évre 2 frt			
Negyed évre 1 frt			
Egyes szám 10 kr.			

Nyílt kérdések.

A tanító erkölcsi kellékei között bizonyára nem utolsó helyen áll a türelem és szelídség. A magyar tanítók épen ezen kellékeket nemcsak az iskolában, hanem a társadalomban is oly mértékben bírják, hogy tekintélyük emelésére a kínálkozó alkalmakat még akkor sem tudják felhasználni, mikor látják, hogy arra a híven teljesített kötelesség magában véve nem mindig és mindenütt elegendő. Vagy ha mégis ilyen törekvés támad bennünk, mielőtt érvényesítenők azt, pirulunk mint a szende leány, mikor tekintete szíve választottjának tekintetével találkozik, — s megelégszünk továbbra is a Kossuth által oly gyönyörűen kifejezett harmatszerepünkkel.

Talán főleg ezen körülménynek tulajdonítható, hogy minden képzettségünk, nélkülözhetlenségünk s a tanítói állás iránt folyton fokozódó igények dacára még mindeddig nem vívhattuk ki a társadalomban azon polczot, mely a tanítói állást akár kulturális, vagy humanus, akár pedig nemzeti szempontból megilleti. Méltánytalanságot, mellőzést sőt lenézést is tudunk elviselni, s mindezt csak azon csekély remény fejében, hogy el kell jönnie a tanítótság számára is ama jobb kornak, mely meghozza az elismerést.

Van-e tanító, kinek jobb érzelme fel nem lázad, midőn hallja, hogy egyik kartársa a pappal, a másik az uradalmi kasznárral szemben szolgálóvá lenni nem tudván, állásától elmozdított, s családjával a nyomor torkába kergettetett.

Eddig tudtuk, hogy az urasági lovászoknak sok helyen a tanítóénál jobb fizetésük van, pedig csak szolgák. Most — fájdalom — azt tudtuk meg, hogy még a legfelsőbb helyen is többnek tartják a lovászt, „ki az udvarnál paripákat dressirozott,” mint a tanítót, ki „nemzetének nevelésén fáradozott.” Az udvari lovász szolgálata éveiben jó fizetést kap, sőt — hiszem — nyugdíjképes is; de mivel a társadalmat is meg akarják

győzni a lovász működésének fontosságáról, arany érdemkeresztet adnak neki. — A tanító negyven évig koplalhat, s ha nyugalomba vonul, olyan nyugdíjat kap, mely mellett éhen ugyan meg nem hal, de jól se lakhatik soha; tehát kinlódik, mint oly növény, mely sok évig rossz talajban nőtt s azután hogy tovább éljen, sziklára ültetik. De hogy a nyugalomba vonuló tanító az esetleges kitüntetés által valahogy el ne bizakodjék, nemcsak ezüst érdemkeresztet kap; de kapja ugyanakkor, a mikor egy udvari lovászt arany érdemkeresztel tüntetnek ki. Ehhez hasonló eset többször történt ugyan már, de ily eklatáns módon még soha.

E szomorító tényeket csak azért soroltam fel, hogy megmutassam, miszerint azon türelem, szelídség, s ha úgy tetszik nembánomság, mely a tanítók zömét fogva s lekötve tartja, számunkra a várva-várt jobb kort meghozni nem fogja soha, sőt ellenkezőleg még rosszabbat. Tennünk, cselekednünk kell, a hol erre alkalom nyílik, hogy a tanítói állás tekintélyét emeljük s jogainkat csorbítani, lábbal taposni ne engedjük.

A tanítói tekintély emelése érdekében még sok kérdés vár tisztázásra. Ezek közül most csak kettőt említek fel, melyek másutt s más körülmények mellett talán mellékeseek, de reánk nézve mai korban elég fontosak.

Egyik kérdés az: egyenlő-e az elemi tanítói oklevél az érettségi bizonyítvánnyal?

Ha nem csalódom, a közokt. miniszter 1882-ben adott ki egy körrendeletet, melynek alapján a honvédségnél az elemi tanítói oklevél egyenlő értékű az érettségi bizonyítvánnyal. Ezen rendelet folytán az okl. tanító a honvédséghez való besorozatása esetén egyéves önkénytes lehet, s a Ludovica-akadémiába felvehető. Ezen jogokat kartársaink közül sokan tényleg igénybe is veszik, s ma nem könyvet forgatnak, hanem kardot.

Vasuti gyakornoknak is előbb érettségi bizonyítványra volt szüksége, most okleveles tanítót is felvesznek, azon egyszerű oknál fogva, mivel oklevelét egyenlő értékűnek veszik az érettségi bizonyítvánnyal.

Sőt azt hiszem, az elemi tanítói oklevélnek értéke még másutt is ugyanaz, mint az érettségi bizonyítványé. S ez, ha csak a képzésre fordított időt vesszük is tekintetbe, oly természetes, hogy felesleges volna bizonyítgatni. Az elemi tanító képesítő-oklevelével ellátva egy iskolát önállóan vezetni képes, de kérдем: ki bizná valamely hivatalnak önálló vezetését egy érettségi bizonyítvánnyal bíró fiatal emberre? Nézetem szerint ezen egyszerű indoknál fogva is az elemi tanítói oklevelet az érettségi bizonyítvánnyal ha csak föléje nem, alája helyezni bizonyára nem lehet. — S mégis mindezeknek daczára a „Néptanítók Lapja“ ez évi 35. számában a szerkesztői izenetek elseje így hangzik: „Sp. M. Orsova. A tanítói oklevél az érettségi bizonyítvánnyal csupán a polgári iskolai tanítóképezdebe való felvételnél tekintetik körülbelül egyenlő értékűnek.“

Kérdés tehát most az: vajjon a „Néptanítók Lapja“ téved-e, vagy pedig velem együtt sok kartársam, ha csak a „Néptanítók Lapja“-nak fent említett izenete vehető irányadóul?

Másik, evvel rokon kérdés, mely felvilágosítást igényel az: egyenlő-e a tanító a magyar társadalomban rang tekintetében az ügyvéddel, orvossal, mérnökkel és vasuti hivatalnokkal, s ha igen, megilleti-e őt is a „tekintetes“ cím úgy, mint azokat?

Véleményem szerint igen, mert valamint az orvostól, ügyvédtől vagy mérnöktől, éppen úgy a tanítótól is szakképzettség kívántatik. Az említett hivatalnokok bármelyike csak azt köteles tanulni, mi szakmájához tartozik, holott a tanítótól encyklopedikus tudás követeltetik. Eltekintve ettől, ma már minden tanító, ki a tanítóképző intézetet elhagyja, intelligentiájánál fogva is méltón sorakozik az orvos vagy ügyvéd mellé, — s így őt is megilleti a „tekintetes“ czim.

Evvel kapcsolatosan ki kell jelentenem, hogy Herman Ottónak a tanári czimre vonatkozólag az országgyűlésen elmondott beszédjével, helyesebben: e beszédnek a tanítókra alkalmazható megjegyzésével meg nem elégedhetünk, — és pedig azért nem, mivel az reánk nézve, úgy mint eddig, — daczára annak, hogy oly szépen hangzik, — csak írott malaszt maradna. — Herman Ottó megjegyzése röviden így fejezhető ki: ha a tanító a becsületesen teljesített kötelességgel az ifjuságnak, szülőknek és az egész társadalomnak becsülését megnyerte, akkor igen könnyen fog osztályozódni a magasabb fok az által, hogy azt fogjuk mondani: vannak Magyarországnak kitünő néptanítói stb.

Ezen megjegyzésre — a mai kort véve tekintbe — bátran elmondhatjuk, hogy Magyarország tanítói nyomorult fizetésük mellett mindig tudták, mi a kötelességük s azt jól is teljesítették, talán ezért nem lehet teljesen megtagadni Magyarországnak rohamos szellemi fejlődéséből a tanítók részét. De sajnos, a becsületesen teljesített kötelességgel eddig a művelt emberek sajnálatán kívül nagyon keveset csekély s hogy jobb anyagi helyzetet érdemelnek, hanem azért helyzetük javítására komoly szándékkal igen kevés történik. Ezért nemcsak anyagi helyzetének javítását, de czimet, rangot is joggal kívánhat azon testület, mely a műveltség terjesztésének első tényezője.

A czimre nézve is olvastam nem nagyon régen, ugyancsak a „Néptanítók Lapja“-nak szerkesztői üzeneteiben egy választ, mely körülbelül így hangzott „a mai czimkóros világban a tanítót is körülbelül a tekintetes czim illeti meg.“ Minthogy ez olyan felelet, ha akarom fehér, ha akarom fekete, s ahhoz az ember absolute nem alkalmazkodhatik, igen szükséges határozottan megállapítani, e tekintetben mi illeti meg jogosan az elemi tanítót, — mert még könnyen megeshetik ma, holnap, hogy a tanítót a vasuti bakterrel egy rangba állítják.

Meg vagyok róla győződve, hogy számtalan kartársam hozzám hasonlóan gondolkozik, azért kérem e becses lapnak tisztelt olvasóit: sziveskedjenek eme kérdéseket hozzászólásaikkal tisztázni, hogy végre valamire megtudhassuk okleveleink értékét s megtudhassuk, hogy a társadalom mely rangjába tartozunk?

Egy tanító.

Tisztelt ügytársunk sorainak helyt engedtünk, a nélkül, hogy vele egyetértenénk.

Első sorban arra kell reflektálnunk, a mit legutoljára mond, hogy segítsük első a „nyílt kérdések“ tisztázását hozzászólásokkal.

Mikor a társadalom valamely osztályának más osztályokkal, vagy éppen az egész nemzettel van számolni valója, akkor a magunk között való beszélgetéssel célt nem érünk. Az igényeket, ha jogosok, ott kell hangoztatni, a hol az egész nemzet meghallja.

A tanítói állás biztosítása mellett az oklevél értékének félremagyarázhatatlan meghatározását mi is szükségesnek tartjuk. Ez alatt azonban nem azt értjük, hogy helyeztessék egy rangba az érettségi bizonyítvánnyal. Ez először minden tekintetben nem lehetséges, másodsor meg reánk nézve nem is volna nagyon hízegő.

A középiskola csak általános ismereteket nyújt, alapul, előkészítőtül a magasabb képzéshez. A tanítói pályára készülés közben is megszerеззük ugyanazokat az általános ismereteket, de ezeken kívül a szakélet által igényelt magasabb ismeretek birtokába is jutunk. A mi tanulmányunk befejezését bizonyító irat tehát kétségtelenül fölötte áll a másíknak, mely csak az általános, előkészítő ismeretek megszerzéséről tanuskodik. A klasszikus nyelvek hiánya azt az értéket egy cseppet se csökkenti, mert abból bizony édes keveset tudnak azok is, a kiket gyötörnek vele.

Ezeket egyetlen elfogulatlan ember se vonja kétségbe. S hogy mégis a felsőbb körök a középiskola képzésében nagyobb kvalifikációt vélnek, mint a tanítóképzökében, az csak azt bizonyítja, hogy a „magasabb légkör“ nem mindenkinek a fejeről bírja lefújni a vaskalapot.

A másík kérdést se tartjuk helyesnek úgy, amint fel van téve. Azt követelni, hogy egy számra és szolgálatokra egyaránt tekintélyes osztály társadalmi hovátartozósága megállapíttassék, mindenki által ott elismeressék s tiszteletben tartassék, helyes és jogos; de azon vitázni, hogy megillet-e bennünket a „tekintetes“ cím, nemcsak nem helyes, de — bocsánat! — nevésséges is. A társadalom bármely osztályának tagját nem az teszi azzá, a mi, hogy mifele hangokat raknak össze, ha megszólítani akarják, hanem a köznek tett szolgálatok értéke.

Ismerünk megyét, hol az alispán „tekintetes ur“-at, a tanfelügyelő meg „tisztelet tanító ur“-at ír. Vajjon kevesebbire becsüli-e a tanítót ez, mint amaz. Nem. Az egész csak gusztus dolga.

A cím nem tesz sem embert, se osztályt, de ezek megszerеззhetnek komoly semmiségek után nem kapkokó cselekvés által sokféle címet. Adja Isten, hogy a mi osztályunk megszerеззhesse az egész nemzet előtt a „tisztelet“ címet.

Hogy ezt megérjük, cselekedjünk! Cselekedjünk különösen az egyesületi élet körén belül. Lapunk már említette, hogy a sajtó csak irányoz, a kivitel az egyesületeké. Itt van a mi hatalmunk súlypontja. Használjuk fel azt jól, a tanítói állás biztosítását, társadalmi hovátartozóságának meghatározását eldöntő hathatós cselekvésre.

A cím-hajszolást engedjük át azoknak, a kik azt hiszik, hogy meg sem élhetnének a hízegőktől megszokott cím-liczítálás nélkül.

Szerkesztő.

A gyermeki hibák az iskolai nevelés szempontjából.

(Folytatás.)

A rendetlenkedéssel együtt szokott gyakran járni a gyermekek között egy másík liha is. Ez a *ci v a k o d á s r a* való hajlam. Ezt a hibát sok gyermek már a szülői háznál szokja meg, a hol az apja, anyja példája önkénytelenül ráragad s benne állandóvá, második természeté érlelődik. De előmozdíthatja a tanító zsörtölődő, zsémbeskedő természeté is, a mennyiben a gyermekek utánozni fogják az ő magaviseletét. A *ci v a*

kodásnak a megszokáson kívül még más okai is lehetnek; ilyenek: az alkalom, a kellő felügyelet hiánya, az egyesek rosszindulata s egyéni természet, végül a tanító helytelen bánásmódja.

Ha az alkalom hozta elő a hibát, meg kell szüntetnünk az okot; a viszálykodót ültessük külön s tartsuk szemmel; a gyermekeket ne hagyjuk magukra, ne bizzuk őket osztálytársaik felügyeletére; vagy ha csakugyan el nem lehetnénk ilyen „kisegítők“ nélkül, ne hatalmazzuk föl ezeket oly jogokkal, a minőket csupán mi magunk gyakorolhatunk (pl. büntetés, lecke-kikérdezés). Ne dédelgessünk egyeseket a mások rovására, legyünk minden tanítványunk iránt egyformán igazságosak. Figyelmünket terjesztjük ki a gyermekek játékaira is, mert a czivakodásnak legtöbb oka épen a játéktéren keresendő. Egyik-másik gyermek ugyanis az ő fölényét éreztetni akarja a többi felett; erre aztán legjobb alkalom kínálkozik a játzó helyen; de megint természetes az is, hogy az ilyen magaviselet a többiek részéről visszatetszéssel, ellenkezéssel szokott fogadtatni. A viszály okozójának a tanító ne engedje meg, hogy társaival tovább is játszassék, így csakhamar meg fogja bánni tettét s alkalmazkodni igyekszik a többiekhez. — Ha pedig a czivakodási hajlam a tanuló rosszindulatában találná forrását, ekkor részben a leszoktatás, részben pedig a jóindulat fölkelte által segíthetünk a bajon, mert a mint Bain mondja, a rosszakaratsnak ellentéte a kedélyhangulat fölkeltesében keresendő. Megtörténhetik azonban, hogy a leszoktatással, illetőleg a nemesebb érzések fölkeltesével sem érünk czélt; ilyen esetben a büntetéshez kell folyamodnunk, de vigyázzunk, nehogy a megfenyítéssel a gyermek ellenszenvét tanuló-társaival szemben még fokozzuk.

Igyekezék a tanító növendékeit az egymás közt való megférése s a kölcsönös jóindulatra rászoktatni; a viszálykodó feleket nem elég rendre utasítani vagy büntetni, hanem ki is kell békíteni; a sértő kérjen bocsánatot a megsértettől. Hadd szokjanak hozzá a gyermekek ahhoz is, hogy minden kicsiséget, minden ártatlan tréfát ne vegyenek nagyba; de megint a hol a szándékos sértés esete forog fenn, ne maguk legyenek a bírák és végr hajtók, hanem a felettök álló tanító.

Az iskolai nevelésnek csiszoló hatásának kell lenni a különböző vérmérsékletű, hajlamu gyermekekre, s a míg egyrészt a gyávaságra hajlandókat fölbátorítja, önerejükben bizalomra serkenti, másrészt a gyermeki uralkodási vágyakat s fenhéjazó érzelmeket a kölcsönös érintkezés által megszüntetni igyekszik. Csekélyebb esetekben eme két irány között a gyermekeknél a kiegyenlítés magától is bekövetkezik; nem szükséges tehát, hogy a tanító minden haszontalan panaszt meghallgasson s a komoly közbelépéshez folyamodjék; lehetnek azonban esetek, midőn szigoruan kell eljárnia.

A gyermekek hajlandók egymást kigunyolni, s igen gyakran ez adja meg köztük a viszálykodás alapját. A tanító semmi esetre nem tűrheti meg, hogy ez a rossz szokás lábra kapjon, s első sorban ő maga nem fog példát nyújtani a csúfolódásra, gúnynevek osztogatására, a tanulók egyikének-másikának nevetségessé tételére. Fájdalom, ilyen esetek is fordulnak elő, s személyes tapasztalatunkra is hivatkozhatnánk, mikor az élezelődni szeretés a tanítótól nyert táplálékot s átragadta a „szellemdúsabb“ növendékekre is.

Az egymással összeférése szoktatás előkészíti a gyermekeket a

társadalmi élet egyik legfontosabb követelményére: a békés együttélésre, a kölcsönös érintkezés azonban nemcsak a másoknak tett folytonos engedelményekben, hanem az őszinte egyenességben is kell, hogy nyilatkozzék. Az iskolai életet jellemezze a nyíltszívűség s a minden alattomoságtól ment őszinteség. Ellenkezője lenne ennek, ha a tanító megengedné, vagy épen alkalmat adna rá, hogy a növendékek titkon árulkodjanak, besugásokat tegyenek. A gyermekek szokjanak hozzá, hogy ha valamiben bántódva érzik magukat, nyíltan s illedleemmel adják tudtul a tanítónak mondani valójokat. Az árulkodást, s amál kevésbé a rosszindulatú besugást nem szabad megtűrni s az alattomos hírívót meg kell szégyeníteni.

Némely iskolában sok vesződést okoz a gyermekek figyelmetlensége. Ennek a hibának, tapasztalás szerint, legtöbbször maga a tanító az oka: „legtöbbször” mondjuk, mert lehetnek esetek, midőn a leghelyesebb oktatási eljárás mellett is akadnak figyelni nem tudó vagy nem szerető tanulók.

Mindenesetre először is a figyelmetlenség okát kell a tanítónak elhárítani. Köztudomású dolog, hogy az érdek-keltő s a gyermekek tevékenységét folyton igénybe vevő oktatás megszokta szüntetni a figyelmetlenségre való alkalmat, mert „érdeklődést felkelteni annyi, mint a figyelmet leszegezni”, mondja E. Rendu. Sok függ aztán attól is, hogy a tanító mennyi ideig s minő módon akarja a növendékeket foglalkoztatni. A legérdekesebb tanítás is kifáraszthatja a gyermekeket, ha hosszasan s kellő változatosság nélkül történik s így lassanként előáll köztük az unalom és a nyugtalanlás érzelme, a mely mindkettő megfogja bénítani a további előhaladást. A tananyagban a tanulók értelmi fejlettségéhez mértnek kell lenni, tehát sem nagyon könnyűnek, sem pedig nehéznek, ha azt nem akarjuk, hogy az előbbi esetben unottság, az utóbbiban pedig az értelemnek kifáradása álljon elő. A tanító foglalkoztassa az egész osztályt; erre meg legalkalmasabb a kérdező oktatás; szeme legyen mindig az összes növendékeken; föllépésében, beszédmórában mutasson határozottságot és egyszerűséget. A nyugtalanabb természetű s szórakozásra hajlandó tanulót ültesse az első padba; játékszerek, vagy más, az iskolába nem tartozó tárgyak bevitelét ne engedje meg. Ha pedig a figyelem hiányának oka az iskola körén kívül esnék, igyekezni kell azt kipuhatolni. Az ilyen ok a leggyakrabban a szülők helytelen nevelési rendszerében keresendő: sok alkalmat adnak a gyermekeknek mulatságokba való járásra; színházakba, látványosságokba magukkal viszik őket; elhalmozzák játékokkal, ruhákkal, — nem csoda aztán, hogy az iskolában is ezeken a dolgokon jár az eszök s szórakozottá válnak. A mennyiben a tanító teheti, legyen azon, hogy a szülőket az ilyen nevelési rendszer (?) káros következményei felől felvilágosítsa.

A figyelmetlenség mellett, sokszor épen azzal karöltve ott találjuk egyes tanulóknál a szintén gyakran előforduló hanyagságot, restelkedést is. Ennek a bajnak oka részben a gyermek hajlamaiban, testi gyengeségében, vérszegénységében, vagy más szervi, illetőleg vitális körülményekben keresendő, — részben pedig onnan származik, hogy a tanulót nem szoktatták hozzá valamit komolyan és kitarással végrehajtani. Tapasztalat szerint az életerős gyermek nem idegenkedik a tevékenységtől, csak biztatni, vezetni kell őt s ellenőrizni, szabályozni a neki kiszá-

bott munkakört. De megint, ha a munka nehézségét hallja folyton emlegetni, s ha nincs, a ki őt segítse s fölbátorítsa a feladatok teljesítésében, hamar visszaretten az erőfeszítésektől s tétlenségbe süllyed. Innen van, hogy ha a tanuló az első feladványok nehézségeit maga magától nem tudja legyőzni, vagy pedig rosszul oldja meg a kiszabott dolgot, rendszerint erőt vesz rajta a valódi vagy képzelt tehetetlenség érzelme, s ennek hatása alatt mintegy kimenteni törekszik önmagát a további erőfeszítések alul s lemond a munka teljesíthetésének reményéről.

Ezért, ha azt akarja a tanító, hogy tanítványai a munkálkodástól vissza ne rettenjenek s a restség martalékaivá ne váljanak, ne adjon nekik — különösen kezdetben — nehéz feladatokat s elégedjék meg egyelőre a kevesebb sikerrel is. Nem szabad türelmetlennek lennie a gyermekek csekély képességével szemben s meg kell elégednie a kevés eredménynyel is, ha különben igyekezetet s jóakaratot tapasztal. A szüntelen dorgálás, szidás épen nem szokta a tanulók önbizalmát, minden emberi tevékenység ezen leghatalmasabb eszközét, kifejleszteni; holott a jóakaratu utbaigazítás, figyelmeztetés, a törekvésnek elismerése s olykor olykor megdicsérése újabb kitartásra serkenti a növendéket. Hadd tanulja érezni a gyermek azt a nemes érzelmet, a melyet az iparkodás sikere s a hozzátartozók megalégedése ébreszt föl a kebelben! Tartssunk a tartassunk a növendékkel is fokozatosságot a munkálkodásban; követeljük meg, hogy a mibe egyszer belefogott, hajtsa is azt végre, mert a kapkodni szeretés, az eredményt tekintve, nem sokban különbözik a restségtől.

Azon kell lennünk, hogy a munkaszeretet tanítványainknál szokássá váljék; ezért ha a természeti hajlandóság volna alapja egyesek hanyagságának, igyekezzünk azzal más olyan hajlandóságokat szembe állítani, a melyek a tanulókat tettekre ébresztik, ösztönözik s nemes versenyre serkentik. Ha aztán egyszer a munkálkodási hajlam fölébredt a gyermekben, ne késsünk annak megfelelő táplálékot adni s ne legyünk fukarok a dicsérésben, elismerésben s a jutalomnak más nemeiben. Ha pedig a restségnek, hanyagságnak oka a tanuló testi szervezetében, erőtlenségében gyökereznek, akkor ne erőltessük a dolgot mindaddig, a míg az ok meg nem szűnt. Vannak továbbá esetek, midőn bizonyos munkakör iránt a gyermek éppen nem bír képességgel (pl. a zene, nyelvek tanulása); hiba volna ekkor a természeti hajlam hiánya daczára kívánalmakat támasztanunk. De megint a hol megvan a tehetség s csak a szándékos mulasztáson akad meg az előhaladás, ott rá kell szorítanunk, akár büntetéssel is, a tanulót a feladat teljesítésére. Czélszerűen felhasználható fegyelmi eszközök a restség, hanyagság ellen a szabadság-élvezésnek bizonyos ideig tartó elvonása, hogy ez alatt a gyermek az elmulasztottakat utánpótolja. Megjegyzendő azonban, hogy a szabadságelvonással a munkára szorítást csak akkor szabad összekötni, mikor szándékos elhanyagolás esete forog fenn; más hibákért nem lehet a növendéket valaminek megtanulásával, leírásával, lerajzolásával stb. büntetni, nehogy az eszmetársítás alapján a munka iránt elidegenedés, sőt gyűlölet is keletkezzék lelkében.

(Vége köv.)

Zajzon Dénes.

TÁRCZA.

Matolay Elek.*)

1836—1883.

Azon férfiu, kinek síremlékét ez év május havának 19-én szenteli meg a kegyelet, utmutató tűzoszlopunk nekünk, magyar tornászoknak.

Tűzoszlopunk most, hogy már eltávozott körünköl; vezérünk volt akkor, midőn még együtt volt velünk.

Nem halt ő meg: mert a kinek emléke ezerek szívében él, s a kinek eszméi, testének sirba tétele után is, terjednek és hódítanak: azt még a rideg pogány böleselkedő sem mondhatja halottnak. És mi, a kik megsírártuk őt, midőn földi életét befejezte: most, hogy fájdalomunk már megnyhült, lelket nyugtató érzéssel látjuk magunk körül az ő halhatatlan szellemének működését meg nem szakasztva tovább folyni: örömmel érezzük, hogy igaz dolgot cselekedtünk akkor, midőn földi élte folyamában hozzá állottunk, hogy erőnköz képest támogassuk őt nehéz munkájában, s hálával íranta és bizva önmagunkban maradunk tovább is halhatatlan eszméinek terjesztői és munkásai.

*

Matolay Elek az 1836. év június havának 23. napján született Zemplén megyében, Sátoralja-Ujhelyen, hol atyja, mint ügyvéd és mint a megyének egyik vezetője, tekintélyes állást foglalt el. Iskoláit szülőföldjén, Kassán és Pesten végezte s már igen korán (24 éves korában) ügyvédi oklevelet nyert s az ügyvédi pályára lépett.

Neveltetésére, szellemi tehetségeinek és jellemének helyes kifejtésére szülői felette nagy gondot fordítottak. Nemcsak iskolai tanulmányai foglalták el a még csak fejlődni kezdő gyermeket, hanem a zene, a rajz, a költők és történetírók műveinek olvasása és az idegen nyelvek szorgalmas tanulása is. De nemcsak ezek hatottak szellemének fejlesztésére. Lelkiületét, jellemét, még külső környezete is segítette megalakítani, s egész életére kiható biztos irányba vezetni. Szülővárosában a francziák ellen vívott csatákban elvérzett zempléni nemesség emlékoszlopa, odább alig félóránira Rudabányácskán Kazinczy Ferencz lakóháza és sírja, a bodrogai síkból emelkedő sárospataki vára a Rákóczyaknak: magának a Matolay-családnak a Rákóczy-korból eredő hagyományai s az a bájos vidék, a Hegyalja, melynek talán épen Sátoralja-Ujhely a legszebb pontja, mind arra hatottak, hogy hazáját igazán Sátoralja-Ujhely a legszebb pontja, mind arra hatottak, hogy hazáját igazán Sátoralja-Ujhely a legszebb pontja, ki, hogy legjobb erejét és tehetségét nemzetének javára szentelje.

A szabadságharcz kitörésekor még csak 12 éves volt: sokkal fiatalabb, semhogy hazájának védelmére fegyvert foghatott volna. De ott volt, midőn nálánál jóval idősebb testvérei Sárospatakon zászló alá esküdtek, a mely jelenet, mint ő maga többször elmondá, egész további életére lelkesítőleg hatott.

*) E mély érzelemmel írt, kegyeletes sorokat a „Tornaügy” ez évi május havi számából vesszük át. Múltóbban mi sem tudunk volna kifejezést adni az elhunyt nemes férfiu íránt érzett szeretetünknek és hálás megemlékezésünknek, mint azt e közlemény jeles írója tevő. Hiszszük, hogy hozzánk hasonlóan a meg-hatottság fájó érzetével fogja ezt olvasni lapunk minden olvasója. Szerk.

Élete folyásáról az 1867. évig nem sok följegyezni való van. Ez évben alakultak meg újra a köztörvényhatóságok, s Pest város ezerekre menő választó közönsége a 30-ik életévét még alig betöltött, vagyontalan, fiatal ügyvédet méltónak találta arra, hogy a községi képviselők közé beválassza. Hogy nem érdemetlenre esett a választás, azt Matolay Elek minden alkalommal bebizonyította, midőn arról volt szó, hogy a közönség, a város, a haza érdekében sikra szálljon. És az eseményekben és tettekben gazdag pestvárosi municzipális életben ha előfordult valami nagyobb-szabású, közhasznú mozgalom, abban Matolay Elek bizonyára részt vett s a jó ügy diadala érdekében mindig kész volt még egyéni jogos érdekeit is kockáztatni.

A tornászattal a hatvanas évek első felében kezdett alaposabban foglalkozni. Ő ugyan már az öreg Clairnek testgyakorló iskoláját is látogatta, de a valódi tornászatra csak akkor lett beavatva, mikor dr. Bakody T., dr. Szontágh A. és társaik az 1863-ik év őszén az Ötpacsirtautczában a pesti nyilvános tornacsarnokot megalkották, oly időben, a midőn egyeletet alakítani tiltva volt.

Csöndben működött az ügyvédi téren, melyen szép működésének, tehetségének és megérdemelt tekintélyének megfelelő anyagi jólétre soha sem tudott szert tenni; szerényen, de határozottan s erős akarattal munkálkodott a közügyekben, mint a városnak bizottsági tagja, és teljesen igénytelenül foglalkozott tornásztársai között, de világos czéllal, öntudatosan és hajthatatlan akarattal.

A ki nem árulja magát, az később jut valamire, mint az, ki minden mozdulatával s legcsekélyebb működéséről is igyekszik hírt adni. De ha valamivel (és gyakran jóval is) később jó az elismerés és tisztelet, annál becsesebb ez, mert valódi érdemnek a jutalma. Matolay Elek sohasem hívalkodott tetteivel, de ezek oly hangosan szóltak mellette, hogy már 1869. évre ő lett megválasztva a Nemzeti Torna- és Tüzoltó-Egyelet elnökévé.

Méltóbbat úgy sem választhattak volna, mert a tornászatnak ő volt leglelkesebb híve s mert gr. Széchenyi Ödön mellett neki volt legtöbb érdeme abban, hogy Pest városa rendszeres tüzoltó-testületet nyert.

A mint elnökké megválasztatott: hogy feladatának minél jobban megfelelhessen, Bokelberg Ernő egyleti művezetővel együtt meglátogatta Németország legnevezetesebb tornacsarnokait és tüzoltó-egyleteit. Midőn visszajött, már kész anyagot hozott magával egy tornacsarnok építésére s a tornászat és tüzoltás helyes szervezésére. Tapasztalatait a hírlapokban utilevelek alakjában közölte, később pedig „Torna-zsebkönyv“ czim alatt önálló munkában is kiadta.

Nem nyugodott, míg a Nemzeti Tornaegylet csarnokát fel nem építette. Oly buzgón működött s országos és városi hatóságnál oly érdekeltséget tudott kelteni, hogy a diszes csarnok, a magyar nemzeti tornászat központja, már az 1871. évben át volt adható rendeltetésének.

De ez sem volt elég neki. Biztosítani akarta a magyar tornászat jövőjét, magasabb körök érdeklődésének állandó felköltésével és lekötésével, s e célra a várostól és az államtól állandó segélyeket szerzett.

Biztosítani akarta a magyar tornászat jövőjét az egész országban, s akkor, midőn a „nemzeti tornacsarnok“ megnyitott: a vidéki tornaegyletek küldöttjeivel megállapította a magyar tornaszövetség alapelveit.

Létrehozta a tornatanitói tanfolyamot, melynek sok éven át egyik előadója és haláláig egyik vizsgálati elnöke volt.

Hogy a magyar tornatanitók szakmájukban együttesen maradandóbb értékű működést fejthessenek ki, megalkotta a tornatanitók országos egyesületét s ezt, mint elnöke, biztosította és megerősítette.

Kézikönyvet adott a magyar tornatanitók kezébe: „A tornázás története“ című művében, mely maig is egyetlen ily mű irodalmunkban.

Mint az országos közoktatási tanács tagja, minden alkalommal érvényre igyekezett juttatni a tornászati érdekeit, s mint a fővárosi bizottság tagja, mindig arra törekedett, hogy a fővárosi iskolában a tornatanítás az őt megillető módon tartassék fenn.

Hogy mi volt ő mint az igazságnak hű védője, mi volt mint egyén, kit annyian szerettek és tiszteltek, arról itt most szó ne legyen, mert itt őt mint a magyar nemzeti tornászati legfőbb bajnokát akarjuk szemlélni és méltatni. — Az ő alkotásai szemmel láthatók, kézzel tapinthatók, az ő alkotásainak összege a magyar nemzeti tornászati létezése.

Ez pedig azt jelenti, hogy létezik hazánkban társadalmi uton létrehozva és főleg a társadalom által fentartva egy oly intézmény, mely az egyes működő tagjainak módot nyújt arra, hogy testi erejüket és ügyességeiket gyarapítsák, bátorságukat, lelki fegyelmességüket és önralmukat acélozzák; s így ez az intézmény a nemzet erejét növeli, a nemzet nagyságát és dicsőségét mozdítja elő.

Ezt az intézményt az ország, a nemzet Matolay Eleknek köszönheti, annak, ki midőn az 1883. év április havának 9-én elhunyt: vagyonbeli örökséget ugyan nem hagyott maga után, de hagyott jó emléket, és hagyta reánk a megizmosodott nemzeti tornászati örökséget.

Most már könnyebb a sorsunk, mint volt Matolay életében. Egyleteink virágoznak, a tornászati szükségé el van ismerve, tekintélyünk az 1885. országos tornaünnepély által meg lett alapítva. A külföld ismeri és méltányolja a magyar tornászati, az országos tornászövetség működik; ha kitértők leszünk, nem kell félnünk a jövőtől.

Emlékezzünk meg tehát kegyelettel és hálával arról, a kinek nem volt módjában az, hogy az élet örömeiből az őt megillető részt kivehette volna, és a ki mégis dolgozott, türt és szenvedett azért, hogy hazájának hasznára legyen.

Jelenjünk meg hálás szívvél sirja előtt, melyre az igaz kegyelet márvány-oszlopot emelt.

Az oszlop idővel elporhad; beroskad a sír, s a korhadó csontok összevegyülnek az anyafölddel; de Matolay Elek emléke el nem enyészik, fenntartják azt örök alkotásai, s fenntartják a magyar tornászok ezrei, kik nevét és érdemeit ismerik s az utókornak örökségül hagyják.

Kun Gyula.

Egyesületi élet.

A Budapesti Tanítótestület igazgató-tanácsa f. hó 21-én népes ülést tartott Legérdekesebb tárgyát az ülésnek a szakfelügyelet kérdése képezte. E kérdésre nézve összesen 35 vélemény érkezett be; 7 a polgári iskoláktól és 28 az el. iskolai helyi köröktől. Ezeknek tulnyomó többsége a szakfelügyelők szükségességét mondja ki, amennyiben csak 5 helyi kör

kívánja, hogy legyen úgy, mint régen volt; egy helyi kör pedig kitér a kérdés megoldása elől. 9 nagyobb helyi kör és az állami intézetek ezuttal adósok maradtak a kérdésre vonatkozó feleleteikkel. — Ennélfogva az igazg. tanács többsége a helyi körök többségének véleményével fog a képv. közgyűlés elé lépni, javasolván, hogy a polgári iskolákhoz egyelőre egy. az elemiek számára pedig egyelőre három szakfelügyelői állás szervezése kéressék a fővárosi Tanácstól. A szakfelügyelők hatáskörére nézve röviden a következők mondattak ki vezéreszméül: I. A szakfelügyelő csupán az iskola beléletét kíséri nevelési és tanítási szempontból figyelemmel, e végből a) gondja van a tanítandó tárgyakra, azok terjedelmére, tanítás módjára és a tanszemélyzet módszeres eljárására; b) mindezekre nézve kiméletesen tanácsadólag utmutatólag befoly, a tapasztalható hiányokat és hibákat, vagy egyedül a tanítóval, vagy szükség esetén az egész helyi körrel megbeszéli; c) paedagoiai és didaktikai kérdéseket vett föl s ezekre, valamint a fegyelmezés és iskolai egészségügy tisztázandó kérdéseire a hatása alá tartozó tanszemélyzet tanácskozásain tanácsadólag és irányadólag befoly; d) a tanítás módszere és a módszer által elért eredmények fölött véleményt ad.

II. A szakfelügyelők egy ugynevezett szakfelügyelői testületet képeznek s mint testület: a) g szakszerű felügyelet egyöntetű eszközölhetése céljából havonként legalább egyszer tanácskozmányokat tartanak; b) a föv. iskolaiügyi előadó tanácsnoknak, a közoktatási bizottságnak, a tanfelügyelőnek stb. megkeresés esetében az iskola beléletéről minden oldalú, igazságos véleményeket nyújtanak; c) az ideiglenes tanítók véglegesítésénél az ő szakvéleményük, úgy a tanító módszeres eljárása, mint elért taneredményeinek méltatása, esetleges egyéni, tanítói és fegyelmezési gyengéiknek feltárása az igazgató és iskolaszék hozzájárulása mellett a fentírt hatóságoknál döntő befolyásu legyen. Ezen kívül tudomásul vették a helybenhagyással leérkezett új alapszabályok; megrendeltettek a könyvtár számára a földrajzi, földtani, természetrajzi és történelmi társulatok füzetei, a Budapesti Szemle, a középiskolai tanárok közlönye és a Nemzeti Névelés. — E fontos ügyekben a képv. közgyűlés június 4-én d. u. 5 órákor a II. ker. főreáltanoda disztermében tartandó ülésén fog végleg határozni.

Tanügyi hatóságok működése.

Jász - Nagykan - Szolnokmegye tanügyi állapotáról az 1886. év második felében. Kivonat Bárdosy Gyula kir. tanfelügyelőnek a közigazgatási bizottság útján felterjesztett jelentéséből. — Amint a jelentésből olvashatjuk, az iskolalátogatás e félévben az egész megyében kielégítő volt. Járványos betegség miatt csak T. Roffon és Karczagon voltak huzamosb ideig bezárva az iskolák. Az iskolamulasztásokért befolyt bírságpénzek összege felül van a 300 frton; kétségtelen bizonyítéka ez a tanfelügyelő erélyes eljárásának. Természetesen az így befolyt összegek tanszerek s taneszközök szerzésére fordíttatnak. — Az ipariskolák száma a megyében örvendetesen gyarapodik; ilyen iskola ma már 6 helyen van. — A „Rongyos egylet“ üdvös működésével szintén jótékonyan hat az iskolalátogatás elősegítésére, amennyiben karácsonyra 170 tanulót látott el egészen új ruhával és lábbelivel. — Ha a népnevelés ügye forog szóban,

akkor Jász-Nagykun-Szolnokmegye közönségének áldozatkészsége mindig a legelső helyen áll, E félévben szintén igen szépen folyt az adakozás, melynek összege felül van az 1200 frton. Feltűnik, hogy Dr. Samassa egri érseken kívül leginkább a takarékpénztárak és az izr. földbirtokosok vannak az adakozók között. — E félév alatt a megyében 9 új iskolát állítottak s kettőt megfelelően rendeztek be. Különösen a tanyai iskolák szaporodtak és pedig az illető földbirtokosok kegyeiből; kiseddóvó intézetet kettőt nyitottak. — A megyei tanítóegyesület szintén e félévben tartotta gyűlését, melyen a kir. tanfelügyelő elnöklése alatt tanítónők és tanítók jeles felolvasásokat tartottak. — A faiskolák imitt-amott újra rendeztettek: van most a megyében 76. A kir. tanfelügyelő e félévben 10 iskolát látogatott meg. — A megyének 52 városában — illetőleg községében — 202 népiskola van; ezek közül felekezeti 165. A tanítási nyelv mindenütt magyar. Állami iskola nincs; a megye önerejéből alkotta összes iskoláit. Minden községre 3-85 iskola esik, a mely kimutatás fényes világításba helyezi a megye népoktatási állapotát; az alföldi viszonyokat tekintve az sem megvetendő eredmény, hogy a megyében 1375 lakosra jut 1 iskola. A megyebeli tankötelesek száma 43 869; az iskolába járók fősszege 35 058. Ezelőtt 10 évvel csak 26,532 járt iskolába, melyvel az előbbi összehasonlítva: a különbözet 24% javulásnak felel meg. Bátran állíthatjuk, hogy páratlanul áll az egész országban. Az iskolába járók közül csak 1666-nak nem volt meg a szükséges tankönyvkészlete. — A megyében összesen 325 néptanító van; ezek közül nem okleveles 13. Egyegy tanítóra 107 tanuló jut. Túlsúlyban vannak a fiatal tanítók. — A népiskolai könyvtárak száma 71. Az iskolák átlag jól fel vannak szerelve; testgyakorló hely 96 iskola mellett van. A népiskolák összes jövedelme az egész 1885-86. tanévben 207,216 frt, melyből államsegély csakis 3935 frt. Ebből a tanítók fizetésére mintegy 168,000 frt fordítottatott. 1 tanítóra átlag 518 frt esik. — Iskolai takarékpénztárt 5 községből tüntet fel a jelentés.

D. L.

Vegyesek.

— **MEGHÍVÓ.** A magyarországi tanítók Eötvös alapját gyűjtő és kezelő országos bizottság f. évi május 29-dikén d. e. 10 órakor Budapesten a VI. ker. tanítónőképző intézet zenetermében (Andrássy-út 65.) gyűlést tart, melyre a bizottság tagjait tisztelettel meghívja az elnökség.

— **Az Eötvös alap központi gyűjtő- és kezelő bizottsága** — Lederer Ábrahám alelnök indítványára — elhatározta, hogy elnökének: Péterfy Sándornak, legközelebb megtartandó jubileuma alkalmával díszes arcképalbumot fog átnyújtani. E kegyeletes cél megvalósíthatása végett a tisztelettel alulirott bizottság azon kérelemmel fordul Péterfy Sándor barátaihoz s tisztelőihez, miszerint látogatójegyen a gyságu arcképeiket f. é. június hó végeig a bizottság titkára: Luttenberger Ágost (Budapest, IV. ker. Deák-tér, 4. sz.) nevére czimezve beküldeni sziveskedjenek.

A Péterfy-alapítvány gyűjtő bizottságának elnöksége.*

* Kéretnek a többi lapok is e közlemény szives átvételére.

— **Matolay Elek siremlékének felavatása.** Kegyeletes ünnep színhelye volt e hó 19-én a kerepes-uti temető. A magyar tornászati megalapítójának, a nemzeti tornaegylet és tornaacsarnok megalakítójának: Matolay Eleknek siremlékét avatták föl, mely a temető jobb felében a Deák-mauzóleumhoz vezető ut mentén van. Az emlékmű hatalmas homokkő-obeliszk bronz-diszítésekkel. Középrészét Matolay bronz dombormű-arczképe ékíti. Két oldalán a következő felírás van: „Az igazság önzetlen védőjének, a magyar nemzeti tornászati örökemlékü megalakítójának ezen sírkövet emelték azok, kik vele a jog és tornászati terén működtek.“ Az emlékműt Cziegler Gyula műépítész tervezte s a fölavató ünnepre a nemzeti tornaegylet, a tornaegyletek egylete, a magyarországi tornatanítók egylete, a budapesti (budai) tornaegylet s a budapesti ügyvédi kamara, a fővárosi és budapesti önk. tüzoltótestületek küldték el képviselőiket. A díszes gyülekezésben ott voltak: Hegedüs Sándor és Darányi Ignác orsz. képviselők, Bernáth Béla a nemzeti tornaegylet titkára; dr. Vecsey István nemz. tornaegyleti alelnök, Bockelberg Ernő művezető, a budapesti tornaegylet részéről: Jenny Antal elnök, Koller Lajos alelnök, Zsinger Mihály titkár és művezető, továbbá dr. Králík Lajos, Szedenics János ügyvédek, Tóth Gerő kir. táblai bíró, Pözel István árvászéki alelnök, Kun Gyula tanácsnok, Szedlacek Lajos, a „Tornaügy“ szerkesztője, Szerberovszky tüzoltó főparancsnok, Janitssek főv. tüzfelügyelő az önk. tüzoltók részéről Oszecky és Herman osztályparancsnokok s Goreczky Zsigmond az orsz. tüzoltószövetség titkára. A tüzoltók mindannyian teljes díszben. Kivonultak azonkívül testületileg a református, ágostai és mintagimnáziumok s a IV. és VIII. ker. főreáliskolák növendékei. A nemzeti tornaegylet és a tornatanítók egyeténének tagjai zászló alatt mentek ki. Az ünnep pont 10 órakor kezdődött. Glück „Imá“-jával, melyet a IV. és VIII. ker. főreáliskolák 180 tagból álló ifjúsági énekkara fuvó hangszerek kíséretével adattott elő Harrach József tanár vezetése alatt összevágóan s megható módon. Ezután Hegedüs Sándor, mint a nemzeti tornaegylet elnöke tartotta meg Matolay nemes működését, a magyar nemzeti tornászati fejlődését és fontosságát melegen méltató szép gyászbeszédét, azt e szavakkal fejezve be: Mi mint tornászok soha elég hálával körül nem foghatjuk, maradékainknak át nem adhatjuk az ő emlékműt. E kö nem hálánk lerovása. Nem követ, de a cselekvő életben róhatjuk le azt, tovább fejlesztve az intézményt, melyet ő teremtett. Életből merítsünk buzdítást, kitartást, kötelességérzetet, hogy hozzá méltók legyünk. Így róhatjuk le csak hálánkat. Ez a kö hivatala van daczolni az idők mohával, de szelleme, neve fennmarad, míg magyar tornászok lesznek. Szelleme hassa át a magyar nemzeti tornászati művelőit. A kö itt marad, de áldásunk visszafordul Matolay emlékéhez. Legyen áldott emlékezete! Hegedüs, éljenzéssel fogadott beszéde után, az emlékre tette a nemzeti tornaegylet, a budai és aradi tornaegyletek díszes koszorúit s az ifjúsági énekkar elénekelt Schubert Himnuszát. Végül az emlékmű-bizottság nevében dr. Vecsey István átadta a sírkövet Hegedüs Sándornak, mint a nemzeti tornaegylet elnökének, ki ünnepélyesen megígérte a díszes emlékmű gondozását. Ezzel a kegyeletes ünnepély véget ért.

— **A főv. tanítók majálisa elmarad.** A rendező-bizottság, mely a majálisit Ercsiben a kegyelet tényével óhajtott egybekötöni, — tekintettel arra, hogy májusi szünnepjárt a legtöbb iskola már megtartotta s június 8-ikát, mint a koronázás emléknappját, a főváros törvényhatóságának közgyűlésétől kellene szünnepül kérnünk, mely most már elkésett dolog, tekintettel továbbá a külön hajó bérlésével járó nagymérvű költségekre. — ez ügyben a további lépéseket beszűntette. Eötvös b. sirjának megkoszorúzása céljából azonban a bizottság az iskolai év befejezte után kirándulást tervez Ercsibe, melyről az érdeklődők annak idején a lapok útján értesíttetni fognak.

— **Molnár Aladár siremlékére** a balatonfelvidéki néptanítóegylet 900 frtot szavazott meg. A siremléknek az eddig begyűlt 1200 forintból való elkészítésével Havranek Antal, székesfehérvári köfaragót fogják megbizni, a ki a kegyeletes ügy iránt való tekintetből igen előnyös ajánlatot tett. A begyűlt összegnek megmaradó része, a még remélhető adományokkal együtt, Molnár Aladár nevére szóló alapítványként fog elhelyeztetni az általa alapított b.-füredi szeretetházban, első sorban a néptanítók árvái részére. A siremlék még ez év folyamán fog felállítatni.

— **Nyilvános nyugtázás.** (II. kimutatás.) Eperjes, Nagy-Károly s Torozkó községek tűz által károsult tanítói számára ujabban a következő adományok folytak be: 1) Budapest-Erzsébet-leány árvaházai tanítótestület ivén: Matzinger Lujza 2 frt. Miksits Gizella J. 1 frt. Zádrá Julia 1 frt. Zádrá Mária 1 frt. Zeuner Agnes 1 frt. Összesen 6 frt.

13) Budapest I. ker. Szarvastéri iskola tantesületének ivén: Hetzer József 2 frt. Györffy János 1 frt. Jusits Tera 1 frt. Sloup Irma 50 kr. Bárdy Lajos 50 kr. Rehák Mária 50 kr. Nikolics A. 50 kr. Trozonyi Emma 50 kr. Ruster Emma 50 kr. Héczey István 1 frt. Schwetz Vilmos 1 frt. Gozsdú Mária 1 frt. Maravetz Ilona 50 kr. Szporni István 1 frt. Kornitzky Frigyesné 1 frt. Bertic Zenó 1 frt. Bock Jánosné 1 frt. P. Padalik Illés 1 frt. Összesen 15 frt. 50 kr.

14) A karánsebesi állami elemi és polg. iskolák tantesületének ivén: Bánfi János 1 frt. Szörényi Benő 50 kr. Lépes Péter 50 kr. Máder Nándor 50 kr. Mátéffy Károly 50 kr. Wenkó Hedvig 50 kr. Bodjosch György 50 kr. Schäffer Nina 50 kr. Strausz Jenny 50 kr. Willer Julia 50 kr. Összesen 5 frt 50 kr.

15) Budapest IX. ker. Mester-utczai iskola tantesületének ivén: Tamásovits Károly 1 frt. Zlinszky Irma 30 kr. Fodor Riza 30 kr. N. N. 20 kr. ifj. Aul Sándorné 1 frt. Fülbiár Béla 60 kr. Összesen 3 frt 40 kr.

16) Zilahi polg. fi-iskola tantesületének ivén: Kováts Dénes 50 kr. Pungur Gyula 50 kr. Fodor Dániel 50 kr. Szász Miklós 50 kr. Összesen 2 frt.

17) Budapest II. ker. medventczai iskola tantesületének ivén: Schischka Jenőné 50 kr. Hertell Anna 50 kr. Nagy Irma 50 kr. Reményi Aranka 50 kr. Ehmayer Berta 50 kr. Fets Irma 50 kr. Michalecz Józsefné 50 kr. Könyves Károly 50 kr. Somlyay József 1 frt. N. N. 30 kr. Összesen 5 frt 30 kr.

18) Nagykanizsai polg. iskola tantesületének adománya 4 frt.

19) Budapest, VIII. ker. Hunyady-utczai iskola tanító tantesületének ivén: Kálnay Nándor 1 frt. Boros Antalné 1 frt. Vogel Berta 1 frt. Összesen 3 frt.

20) Mi Asszonyunkról nevezett iskolánénénk Temesvárról 3 frt.

21) A munkácsi áll. el. népiskola igazgatójának gyűjtése: Sárkány Gábor 50 kr. Reich Mór 50 kr. Szalay István 50 kr. Mészáros János 50 kr. Orosz József 50 kr. Baudrexler István 50 kr. Kabászy Mihály 50 kr. Fábry Endre 50 kr. Tulnik Ferencz 50 kr. Összesen 4 frt 50 kr.

22) A maros-vásárhelyi polg. isk. tantesületének ivén: Nagy Lajos 40 kr. Nemes Ödön 50 kr. Szekeres Elek 20 kr. Misz Olivir 30 kr. Kerekes Sámuel 50 kr. Oroszlán J. 50 kr. Összesen 2 frt 40 kr.

23) Budapest, I. ker. Fehérváruti iskola tantesületének ivén: Kírnig Jakab 1 frt. Untenecker Károly 1 frt. Scharf Ágosta 1 frt. Kossutt Károly 70 kr. Toth Ferenc 50 kr. Gold Gabriella 50 kr. Rosenzweig Karolin 50 kr. ifj. Mártonfy László 20 kr. Horváth János 20 kr. Vincze György 20 kr. Medek Ferencz 50 kr. Medek Eleonora 50 kr. Kotzor Lajos 30 kr. Ellek Antal 30 kr. Összesen 7 frt 40 kr.

24) Perjámos-Haulikfalvai felső népiskola tan. tantesületének ivén: Grün N. János 1 frt. Schönweitz Vilmos 1 frt. Riesz Miklós 1 frt. Thész János 1 frt. Schannen Adolf 1 frt. Konbisz M. 1 frt. Joelimen Károly 1 frt. Dr. Koreck György 1 frt. Reimholz Ferencz 1 frt. Perjámosi takarékpénztár 2 frt. Perjámos-Haulikfalvai takarékpénztár 3 frt. Friedrich Jakab 1 frt. Gatter Jakab 1 frt. Jung János 1 frt. Hoffmann Vilmos 1 frt. Iskolanénikék 2 frt. Kögh (kanonok) 1 frt. Perjámos községi tantesület 2 frt. Összesen 23 frt.

25) Kassai ág. evang. felső népiskola tan. tantesületének ivén: Möszl Gusztáv 2 frt. Kresz János 1 frt. Steiger Ferencz 1 frt. Bogsch Albert 1 frt. Összesen 5 frt.

Mult számunkban kimutattunk 101 frt 50 krt. Mostani gyűjtésünk: 90 frt. A befolyt fő-összeg 191 frt 50 kr.

Wehner Gyula J.
egyes. alelnök.

— **Szt.-Pétervárott** Bystroff N. J. professor az utóbbi 5 év alatt 7478 fut és leányt vizsgált meg s ezek közt 868 főfájásban szenvedőt talált, a mi 11.6%-nak felel meg. Azt állítja, hogy a főfajás százaléka egyenes arányban emelkedik a gyermek korával és a szellemi munkára fordított óraszámmal. Míg a 8 éveseknél csak 5% mutatkozott, addig a 14—18 éveseknél 28—40%-ot konstatalt.

— **Helyes intézkedést** tett a beregmezei tanítóegyesület a közgyűlések könnyebb megtarthatása végett. Eddig két közigazgatási járás is tartozott egy ta-

nitői-járáskörre s így volt tanító, kinek a járásköri gyűlésre 5—6 mérföldet kellett megtenni tengelyen. Most az egymáshoz közel eső községek tanítóiból kisebb, de ép ezért könnyebben s czelszerűbben működhető járásköröket alkottak. Ha ehhez hozzá vesszük, amit már említettünk, hogy a megye alispánja a községek köteleességévé tette a tanítók fuvarjáról és napidijáról gondoskodni, konstatálhatjuk, hogy a beregi tanítótestület életében a „pénzügyi tekintetek“ből kiadott famozus rendelet semmi visszaesést, fenakadást nem okoz. Kövessék máshol is!

— **Székes-Fehérvár 1886. tanügyi kiadása** a zárszámadás szerint a következőkből áll: a) Elemi iskola. Tanerők fizetése 25 515 frt 62 kr. Iskolai lakbér 300 frt. Tisztogatás 997 frt. Fűtés 1269 frt 20 kr. Fölszerelés 422 frt 99 kr. Szegény tanulók tankönyve 456 frt 49 kr. Nyomtatványok 120 frt 72 kr. Épületek föntartak és átalakítása 3271 frt 46 kr. Tűzbiztosítás 23 frt 05 kr. b) Ipariskola. Tanerők fizetése 1998 frt 80 kr. Egyéb szükségletek 1010 frt 87 kr. c) Polg. leányiskola. Tanerők fizetése 3419 frt 85 kr. Iskolai lakbér 500 frt. Fűtés 160 frt 80 kr. Tisztogatás 48 frt 75 kr. Fölszerelés 219 frt 05 kr. Nyomtatványok 3 frt 22 kr. d) Vegyesek. Ovodák segélye 750 frt. Főgymnasiunai tornatanítás 300 frt. Főreáliskola segélye 6000 frt. Tanítói nyugdíjalapra 460 frt. A kiadás összege tehát 47.247 frt 87 kr., melylyel szemben tandíjból, államsegélyből stb. a városnak közeztatási bevétele 9867 frt 18 krt. tesz.

— **Ajánlott könyv.** A közoktatási miniszter Eötvös Károly Lajos: „Kis Világ, legjobb fióri könyve“ című paed. költészeti kötetét, mely Gyulai László és Tahí Antal 60—70 eredeti rajzával van illusztrálva, mint „a gyermekek kedélyvilágához és értelmi fejlettségéhez alkalmazkodó, magyar népköltési motívumokon alapuló, szívnemesítő élvezetes versek“ gyűjteményét a kisdédóvodák és népiskolai könyvtárak számára, úgy a tanulók közt kiosztani szokott jutalomkönyvül ajánlotta. — A rövid időn már II. kiadást ért szép kiállítású könyv egy példány 50 kr. — Megrendelhető a szerzőnél (Nagy-Beeskereken), vagy bármily könyvkereskedő útján.

— **Viszonzás Michalecz J. urnak** Tisztelt Kollega ur! Önnek a „Népnevelők Lapja“ legutóbbi számában közzétett nyilatkozatára néma maradtam volna, ha olyasmit nem inputál vala soraimnak, mi azokban keresve sem lelhető fel. Így azonban kénytelen vagyok határozottan kijelenteni, hogy a gorombáskodás és gunyolódás nagyon távol volt tőlem. Hisz, ha gorombáskodni akartam volna, nem kellett volna egyebet tennem, mint czikke második bevezetésének 2-ik pontját kiszakítani s azt ritkított betűkkel újra kinyomatva, a kevésbbé figyelmes olvasóknak figyelmébe ajánlani. Bizonyítékul mégis arra, hogy maga sem hiszi, a mit írt, hadd álljanak itt saját szavai: „Második czélja az embernek, hogy üdvös szolgálatot tegyen a közügynek. Ilyen czélok után törekszenek azok, kik azt állítják, hogy nincs meg a föv. el. népiskoláknál a szakszerű felügyelet.“ Ezek szerint tehát azok, kik a szakszerű felügyelet után törekszenek, üdvös szolgálatot tesznek a közügynek, s mégis Ön ezekből azon következtetést vonja le, hogy: „nem kell szakszerű felügyelet.“ Az olvasó közönség ítéletére bízom, nem volt-e jogos az én föltervésem? A gunyolódást illetőleg bátran merem állítani, hogy czikkemből ilyet kibetűzni sem lehetett. Ha gunyolódni akartam volna, egyszerűen odajegyzem ezen, az Önénél semmivel sem rosszabb logikai alakzatot. A ki nem tud arabusni, ne beszéljen arabusul. Egyébiránt béke velünk! — **Bánó József.** (Az „andiatu et altera pars“ elvénél fogva adtunk helyet a különben is kevés térrel rendelkező lapunkban e viszonzásnak. A személyes térére átmenő vitát lapunkban ezzel befejezettnek nyilvánítjuk. Az igazság érdekében ki kell azonban jelentenünk, hogy a mint Michalecz J. ügytársunknak nem lett volna szabad értekezésében egoistáknak nevezni azokat, (a mi a czikkben foglalt egyéb állításokat is figyelembe véve határozottan a provokáció jellegével bírt, előtte e kérdést lapunkban még senki sem fejtegette), kik ideális czélokért küzvelve, a szakszerű felügyelet megvalósítását sürgetik, úgy Bánó J. kartársunknak sem M. urral kellett volna foglalkoznia, hanem a czikkben foglaltakat tárgyilagosan boncolgatni s kellő értékére szállítani le, nem törődve a személylyel annyival inkább, mert M. ur közleménye nem mint egyéni nézet, hanem mint egy testület véleménye volt lapunkban feltüntetve. A személyeskedés nemcsak a köztünk annyira kívánatos összetartásnak, hanem az általunk szolgált ügynek is végtelen kárára van. Kerüljük! — Szerk.)

— **Helyreigazítás.** Lapunk 21. számának 330. oldalán közölt „Az angol tanítók nagy-gyűlése“ című czikkébe értelemzavaró sajtóhiba csuszott be, amennyiben a 11. sor végén „október ügy“ szedetett „oktatásügy“ helyett, a mit ezennel helyre igazítottunk.

H i r d e t é s e k.

BRÜNNI KELMÉKET

elegáns

NYÁRI ÖLTÖZETRE

3.10 méteres szelvényekben, minden szelvény 4 bécsi rőf

frt 4.80 igen finom

frt 7. — legfinomabb

frt 10.50 legeslegfinomabb

valódi gyapjuból

valamint kammgarn és felsőkabát kelméket, ugyiszintén utazó-plaidet, dbját 4 és 6 frtért, szállít az összeg utánvétele mellett a szilárd és jóhírűnek ismert posztógyári-raktár

SIEGEL-IMHOF

Brünn, Ferdinandgasse 32. szám.

Magyarázat. Minden szelvény 3.10 méter hosszú és 136 cm. széles, s így teljesen elegendő egy tökéletes férfiöltözetre. — A fentebbi czég ismeretes szilárdsága és jelentékeny munkaképessége kezeskedik arról, hogy csak a legjobb áru, pontosan a választott minta szerint szállítatik. — Mintán most igen sok szédelgő czég „brünni áruk“ köpenye alatt garázdálkodik, ezek ellenében a fennebbi czég mintákat küld ingyen és bérmentve.

Hirdetéseket

a

„NÉPNEVELŐK LAPJA“

valamint minden bel- és külföldi hirlap számára árszabály szerinti árak mellett elvállal

LANG LIPÓT

nemzetközi hirdetések felvételi irodája
Budapest, V. József-tér 14. sz.

Fogalmazás és csoportosítás a leghatásosabb alakban. — Fölvilágosítások a bármely esetben legalkalmasabb lapokról és költségtervezetek a legkészségesebben adatnak.

Nyom. Müller K., ezelőtt Münster K. Lőnyvnyomdájában II. kerület, fő-utca 20.